

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Operacija sodelovanja LAS: PREHOD NA SONARAVNO OSKRBO S HRANO

Smernice za zagotavljanje proizvodnje ekološke hrane – za vključeno območje operacije sodelovanja LAS

Izdelovalec osnutka dokumenta:

LAS s CILjem

Vodilni partner: ICRA d.o.o. Idrija, Mestni trg 1, 5280 Idrija

Odgovorna oseba izdelovalca: mag. Jožica Lazar, direktorica ICRA d.o.o. Idrija

Datum izdelave: 25. 04. 2024

Operacijo sodelovanja LAS **PREHOD NA SONARAVNO OSKRBO S HRANO** sofinancirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija v okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020/ ukrep LEADER / podukrep 19.3. Organ upravljanja pristojen za izvajanje programa razvoja podeželja 2014 – 2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za vsebino je odgovoren LAS s CILjem.

KAZALO VSEBINE

1.	Uvod	2
2.	Kaj je ekološko kmetijstvo	3
2.1	Prednosti ekološkega kmetijstva	3
2.2	Označevanje	4
3.	Smernice EU	5
3.1	Predpisi na področju ekološke pridelave	5
3.2	Predpisi v živiloreji	6
3.2.1	Spoštovanje ekoloških načel	6
3.2.2	Dobro počutje živali	7
3.3	Predpisi za prehransko verigo	7
4.	Podpore ekološkemu kmetovanju	8
4.1	Ukrepi v podporo ekološki pridelavi	8
4.1.1	Ukrep: Pidelava in predelava s poudarkom na kakovosti ekoloških proizvodov	8
4.1.2	Ukrep: Prenos znanja: izobraževanje, svetovanje in pospeševanje	11
4.1.3	Ukrep: Ekološko semenarstvo	14
4.1.4	Ukrep: Povezovanje in nastopi na trgu	15
4.1.5	Ukrep: Ekološka živila v sistemu javnega naročanja	16
4.1.6	Ukrep: Promocija in trženje	19
4.1.7	Ukrep: raziskave in razvoj novih tehnologij	21
4.1.8	Ukrep: Ekološko kmetovanje v povezavi z okoljem in podnebnimi spremembami	23
4.2	Opis ukrepov	25
4.2.1	IRP 19 – ekološko kmetovanje	26
4.2.2	IRP01 - Plačilo za naravne ali druge omejitve (OMD plačila)	29
4.2.3	IRP28 Dobrobit živali	30
5.	Ukrepi občin na vključenem območju	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.	Akcijski načrt	Napaka! Zaznamek ni definiran.

1. UVOD

Smernice zagotavljanja proizvodnje ekološke hrane smo pripravili partnerji projekta Prehod na sonaravno oskrbo s hrano.

Upoštevali smo tako smernice in sprejete programske dokumente na ravni EU in Slovenije kot tudi ugotovitve oz. analize, ki so bile opravljene iz tega področja. Prav tako smo upoštevali dejstva in okoliščine na vključenemu območju projekta.

Vključeno območje treh sosednjih LAS – LAS Vipavska dolina, LAS v objemu sonca in LAS s CILjem namreč lahko zagotavlja lokalno pridelano hrano od zelenjadaric, žita, sadja, olja, vina, mleka in mlečnih izdelkov do govejega mesa. Na vključenem območju so tudi kmetije, ki se ukvarjajo z rejo drobnice, v manjši meri pa gojijo tudi druge živali (od perutnine do divjačine). Kmetije se ukvarjajo tudi s predelavo in imajo registrirano dopolnilno dejavnost na kmetijah.

Na območju, predvsem v vipavski dolini so tudi večja živilska podjetja (Fructal, Incom, Mlinotest) ter zadruga, ki združujejo tako ponudbo lokalne hrane kot tudi zagotavljajo repromaterial kmetom (in vinogradnikom).

Trajnostni prehod na proizvodnjo ekološke hrane upošteva tudi načrtovanje ukrepov za odpornost na podnebne spremembe, saj se območje že sedaj srečuje z ekstremnimi vremenskimi razmerami - močno burjo, erozijami, sušami, pozebami, točo in poplavami. Ti ukrepi so tudi opisani v poglavju, ki povzema Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva do leta 2027 (v nadaljevanju ANEK).

Kmetijstvo se bo v prihodnje prilagajalo tudi trendom varovanja naravnega okolja za ohranjanje biotske pestrosti in ravnovesja. Tudi v tem primeru so nekateri ukrepi že predvideni v ANEK.

Podporno okolje za proizvajalce in potrošnike ekološke hrane na območju predstavljajo občine in inštitucije, ki delujejo na tem območju (KGZ Nova Gorica, razvojne agencije, LASi, univerza, druge izobraževalne inštitucije).

Poleg podpornega okolja za kmete pa je potrebna tudi promocija in osveščanje prebivalcev zato se na območju, še posebej preko lokalnih tržnic in upravljavcev le teh, intenzivira tudi ta vidik spodbujanja potrošnje lokalne (slovenske) ekološke hrane in sicer preko različnih kanalov in načinov obveščanja javnosti.

Občine iz vključenega območja bodo lahko v svoje strategije ali/in v predvidene ukrepe ter spodbude vključevale dognanja in izsledke iz pripravljenih smernic, ter drugih dokumentov, ki bodo nastali v okviru izvajanja projektnih aktivnosti.

2. KAJ JE EKOLOŠKO KMETIJSTVO

Ekološko kmetijstvo je oblika kmetovanja, kjer se celostno dopolnjujeta rastlinska pridelava in reja živali in s tem sledenje naravnim metodam in kroženju snovi v naravi. Ob pridelavi visoko kakovostne in varne hrane ekološko kmetijstvo pomeni trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri ter uveljavljanje načela dobrobiti živali.

Uporaba lahkotopnih mineralnih gnojil, kemično sintetiziranih fitofarmaceutskih sredstev (pesticidov), gensko spremenjenih organizmov in proizvodov pridobljenih iz teh organizmov ter različnih regulatorjev rasti ni dovoljena.

Ob tem je zagotovljen nepretrgan in transparenten nadzor nad pridelavo in predelavo pridelkov oziroma živil od njive do krožnika, kar predstavlja še večjo zagotovilo potrošnikom, da se odločajo za varna živila.

S pomočjo ekološkega kmetijstva lahko kmetije ustvarijo višjo dodano vrednost ne samo pri svojih proizvodih temveč tudi pri drugih alternativnih dejavnostih na kmetijah, kjer je še mnogo neizkoriščenih priložnosti (na primer turizem na ekoloških kmetijah, dopolnilne dejavnosti in tako dalje).

2.1 PREDNOSTI EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA

Ekološko kmetijstvo zagotavlja zdravo hrano ter je okolju in naravi ena od najprijaznejših oblik kmetijstva. Hkrati izpolnjuje cilje trajnostnega razvoja in je vzorčen primer zelenega oziroma krožnega gospodarstva. V skladu z opredelitvijo nove Uredbe (EU) 2018/848 Evropskega parlamenta in Sveta »je ekološka pridelava celoten sistem upravljanja kmetij in pridelave hrane, ki združuje najboljše okoljske in podnebne prakse, visoko biotsko raznovrstnost, zaščito naravnih virov, uporabo visokih standardov na področju dobrega počutja živali in proizvodnih standardov v skladu z vedno večjim povpraševanjem potrošnikov po izdelkih, pridobljenih z naravnimi snovmi in postopki« (Uredba EU 2018/848, str. 150/1).

Zaradi vse večjega povpraševanja in doseganja dodane vrednosti na trgu je postalo ekološko kmetijstvo primer dobre kmetijske prakse, ki prinaša številne pozitivne vplive tako na okolje kot tudi a ekonomijo in družbo – to so tudi trije osnovni temelji trajnostnega razvoja.

Tako so na primer na ekoloških kmetijah zabeleženi večja biotska pestrost, večja sposobnost tal za skladiščenje ogljikovega dioksida in manjši izpusti toplogrednih plinov, manjše onesnaževanje površinskih in podzemnih voda z nitrati in pesticidi. Ekološka živila (v primerjav s konvencionalnimi živali) vsebujejo zdravju več koristnih snovi (mineralov, vitaminov itd.) ter nič oziroma minimalne ostanke pesticidov, težkih kovin in antibiotikov.

Pri tem je treba poudariti, da ekološko kmetijstvo zagotavlja tudi druge pomembne (socialne in ekonomske) funkcije in pozitivne učinke, kot so varovanje kulturne krajine in revitalizacija podeželja, usmerjenost k zahtevam trga, višji prihodki za kmete, ustvarjanje »zelenih« delovnih mest, privabljanje mladih v kmetijstvo, povezovanje s turizmom na kmetijah, po katerem povpraševanje v zadnjih letih strmo raste, novi neposredni odnosi med potrošniki in kmeti (npr. partnersko kmetijstvo) itn.

Ekološko kmetijstvo je dobilo pomemben elan s sprejetjem Evropskega zelenega dogovora. Ta poudarja, da je nujen prehod na bolj trajnosten prehranski sistem, zlasti s krepitvijo prizadevanj kmetov za spopadanje s podnebnimi spremembami, varstvo okolja in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Pri tem ključno vlogo igra prav ekološko kmetijstvo.

Kot podporo razvoju ekološkega kmetijstva je Evropska komisija aprila 2021 objavila »Akcijski načrt za razvoj ekološke pridelave«. Države članice je pozvala, naj v svoje strateške načrte SKP vključijo cilje razvoja ekološkega kmetijstva in pripravijo nacionalne strategije za ekološko kmetijstvo (ANEK, 2021).

2.2 OZNAČEVANJE

Kmetijske pridelke oziroma živila, ki se tržijo v Sloveniji, se mora označevati z enotno označbo ekološki in to le potem, ko je bil za kmetijski pridelek oziroma živilo izdan certifikat v skladu z Uredbo o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil in Uredbo EU št. 848/2018.

Poleg označbe ekološki se lahko uporabljajo tudi okrajšave kot sta bio in eko.

Pri označevanju kmetijskih pridelkov oziroma živil je obvezna tudi uporaba evropskega logotipa.

Kmetijski pridelki oziroma živila so lahko označeni še dodatno z nacionalnim zaščitnim znakom v skladu s predpisom o zaščitnem znaku za označevanje kmetijskih pridelkov oziroma živil.

Poleg te uradne označbe, zaščitnega znaka in evropskega logotipa, so lahko kmetijski pridelki in živila označeni tudi z dodatnimi blagovnimi znamkami, kot na primer: Biodar, Demeter in tako dalje.

Vloga za dovoljenje za uporabo uradne označbe oziroma zaščitnega znaka se vloži na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

3. SMERNICE EU

Kot podpora razvoju ekološkega kmetijstva je Evropska komisija aprila 2021 objavila »Akcijski načrt za razvoj ekološke pridelave«. Države članice je pozvala, naj v svoje strateške načrte SKP vključijo cilje razvoja ekološkega kmetijstva in pripravijo nacionalne strategije za ekološko kmetijstvo.

Nova zakonodaja o ekološki pridelavi velja od 1. januarja 2022 po preložitvi izvajanja za eno leto. Predpisi odražajo spreminjajočo se naravo tega hitro rastočega sektorja. Z **novimi predpisi** želi Evropska unija zagotoviti pošteno konkurenco za kmete, preprečiti goljufije in ohraniti zaupanje potrošnikov. (vir: spletna stran agriculture.ec.europa.eu)

Predvideni ukrepi za doseganje teh ciljev so:

- pravila pridelave so poenostavljena s postopno odpravo številnih izjem in odstopanj,
- sistem nadzora je okrepljen s pomočjo strožjih varnostnih ukrepov in pregledov v celotni dobavni verigi,
- proizvajalci iz tretjih držav se bodo morali držati istih pravil kot proizvajalci iz EU,
- ekološka pravila zajemajo več proizvodov (na primer soli, pluta, čebelji vosek, volna itd.) in dodatna pravila pridelave (meso srn in zajcev ter perutnine),
- potrjevanje skladnosti bo lažje za male kmete zaradi novega sistema skupinskih potrdil,
- pristop za zmanjšanje tveganja naključnega onesnaženja s pesticidi bo bolj enoten.

Predpisi Evropske unije o ekološkem kmetovanju zajemajo **kmetijske proizvode**, vključno z akvakulturo in kvasom. Obsegajo vse faze proizvodnega procesa, od semen do končne predelane hrane. Obstajajo torej posebne določbe, ki zajemajo vrsto različnih proizvodov, kot so:

- semena in razmnoževalni material, kot so potaknjenci, korenike itd., iz katerih se gojijo rastline ali pridelki,
- živi ali nepredelani kmetijski proizvodi,
- krma,
- predelani kmetijski proizvodi, ki se bodo uporabili kot živilo.

3.1 PREDPISI NA PODROČJU EKOLOŠKE PRIDELAVE

Ekološka pridelava pomeni spoštovanje predpisov o ekološkem kmetovanju. Ti so zasnovani na podlagi splošnih in posebnih načel za spodbujanje varstva okolja, ohranjanje biotske raznovrstnosti Evrope in krepitev zaupanja potrošnikov v ekološke proizvode. Urejajo vsa področja ekološke pridelave in temeljijo na različnih ključnih načelih, kot so:

- prepoved uporabe GSO
- prepoved uporabe ionizirajočega sevanja,
- omejevanje uporabe umetnih gnojil, herbicidov in pesticidov,
- prepoved uporabe hormonov in omejitev uporabe antibiotikov na primere, ko je to potrebno za zdravje živali.

To pomeni, da morajo ekološki proizvajalci sprejeti različne pristope za ohranjanje rodovitnosti tal ter zdravja živali in rastlin. Med njimi so:

- kolobarjenje,
- gojenje rastlin, ki vežejo dušik, in drugih rastlin za zeleno gnojilo za obnovitev rodovitnosti tal,
- prepoved uporabe mineralnih dušikovih gnojil,
- izbor odpornih sort in pasem ter tehnik, ki spodbujajo naravno zatiranje škodljivcev, da bi zmanjšali vpliv plevela in škodljivcev,
- spodbujanje naravne imunološke obrambe živali,
- za ohranitev zdravja in dobrobiti živali morajo ekološki pridelovalci preprečiti prenatrpanost.

3.2 PREDPISI V ŽIVINOREJI

Živinorejci morajo prav tako izpolnjevati posebne pogoje, če želijo svoje proizvode tržiti kot ekološke. Ta pravila vključujejo spoštovanje dobrega počutja živali in krmljenje živali v skladu z njihovimi prehranskimi potrebami ter so namenjene zaščiti zdravja živali in živali. Hkrati gradijo zaupanje javnosti, saj zagotavljajo, da so ekološko gojene živali ločene od neekološko gojenih živali. Primeri predpisov, ki jih morajo spoštovati živinorejci:

3.2.1 SPOŠTOVANJE EKOLOŠKIH NAČEL

- Živali, ki niso bile ekološko vzrejene, ne smejo biti pripeljane na gospodarstva, razen za razplod, pri čemer je treba upoštevati posebna pravila.
- Kmetje morajo svoje živali krmiti s krmo, ki je v celoti ekološka, da bi lahko svoje proizvode tržili kot ekološke.
- Krma se pridobiva predvsem na kmetiji, kjer bivajo živali, ali na kmetijah iste regije.
- Kloniranje živali in/ali prenos zarodkov je strogo prepovedano.
- Pospeševalci rasti in sintetične aminokisliline so prepovedani.
- Sesalci, ki še sesajo, se krmijo z naravnim, po možnosti materinim mlekom.
- Uporabljajo se naravne metode razmnoževanja, vendar je dovoljena tudi umetna osemenitev.
- Uporabljajo se le tiste neekološke surovine za krmo rastlinskega izvora, snovi za krmo živalskega in rudninskega izvora, dodatki za krmo, nekateri proizvodi, ki se uporabljajo

v prehrani živali, in predelovalni pripomočki, ki so bili odobreni za uporabo v ekološki pridelavi.

3.2.2 DOBRO POČUTJE ŽIVALI

- Osebj, ki skrbi za živali, mora imeti potrebno osnovno znanje in mora biti ustrezno usposobljeno v zvezi z zdravstvenimi potrebami in dobrim počutjem živali.
- V zvezi s tem bi bilo treba še posebej paziti na bivalne razmere, živinorejsko prakso in gostoto živali ter najmanjšo velikost zaprtih površin in površin na prostem.
- Število rejnih živali mora biti omejeno, da ne prihaja do prekomerne popasenosti, erozije ali onesnaženja, ki bi ga povzročile živali ali do katerega bi prišlo zaradi trosenja gnojevke.
- Živali bi morale, kadar je le mogoče, imeti dostop do zunanjih površin oziroma površin za pašo.
- Privezovanje ali osamitev rejnih živali je prepovedano, razen za posamezne živali za omejeno časovno obdobje in samo zaradi dobrega počutja, varnosti ali veterinarskih razlogov.
- Hormoni ali podobne snovi niso dovoljeni, razen za veterinarsko terapevtsko zdravljenje posamezne živali.
- Po potrebi in pod strogimi pogoji se lahko uporabljajo alopatska zdravila za uporabo v veterinarski medicini, vključno z antibiotiki. Vendar so dovoljena le, če je uporaba fitoterapevtskih, homeopatskih in drugih proizvodov neprimerna.
- Uporaba imunoloških veterinarskih zdravil je dovoljena.

3.3 PREDPISI ZA PREHRANSKO VERIGO

Predpisi zajemajo vse faze proizvodnje, priprave in distribucije (od primarne proizvodnje do skladiščenja, predelave, prevoza, distribucije in dobave končnemu potrošniku). Vsi ekološki proizvodi v EU morajo torej upoštevati stroge predpise od vil do vilic.

Posebne določbe za predelavo ekološke hrane in krme vključujejo:

- ločevanje predelanih ekoloških proizvodov od neekoloških v času in prostoru
- minimalno vsebnost ekoloških sestavin kmetijskega izvora 95 % in stroge pogoje za preostalih 5 %, ki bodo označeni kot ekološki in za katere se bo uporabil ekološki logotip
- jasna pravila o označevanju in o tem, kateri proizvodi lahko uporabljajo ekološki logotip in kateri ne
- posebne omejitve za snovi, ki jih je mogoče dodati živilom in krmi, ter omejen seznam odobrenih aditivov in pomožnih tehnoloških sredstev, ki se uporabljajo pri ekološki pridelavi

4. PODPORE EKOLOŠKEMU KMETOVANJU

V Sloveniji se ekološko kmetovanje izvaja že od poznih 80. let. Pridelovalci so prve nacionalne finančne podpore v obliki neposrednih plačil na hektar prejeli leta 1999, kasneje pa v okviru Slovenskega kmetijsko okoljskega programa – SKOP. Po vstopu v EU so bili ekološki kmetje upravičeni do plačil v obeh programskih obdobjih preko Programa razvoja podeželja - PRP (2004-2006, 2007-2013, 2013-2022) ter sedaj preko Strateškega načrta skupne kmetijske politike do leta 2027 (SN SKP 2023-2027).

V okviru trenutne finančne perspektive 2023-2027 se nadaljuje s spodbujanje ekološkega kmetovanja in ekološkega čebelarjenja. Namen je spodbujati kmetijska gospodarstva za prostovoljno usmeritev v ekološko kmetovanje in ekološko čebelarjenje.

Plačila znotraj intervencij krijejo samo tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde t. i. pogojenosti, minimalne zahteve za uporabo gnojil in FFS (fitofarmacevtskih sredstev) ter druge ustrezne obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov.

Obveznosti trajajo 5 let.

Predvideni ukrepi (ANEK, 2021), se bodo financirali v okviru Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027, ki je potrjen s strani Evropske komisije.

4.1 UKREPI V PODPORO EKOLOŠKI PRIDELAVI

4.1.1 UKREP: PRIDELAVA IN PREDELAVA S Poudarkom NA KAKOVOSTI EKOLOŠKIH PROIZVODOV

V nadaljevanju prikazujemo ukrepe po posameznih tematskih sklopih (Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva do leta 2027).

- 1.) Podpore za površine in posodobitev tehnologije (pridelava, predelava), trženje, zagon kmetij ter predelovalne obrate

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
1	Investicijska sredstva za posodobitev tehnologije na kmetijah in v podjetjih (pridelava, predelava) in razvoj novih proizvodov, dodajanje vrednosti pridelkom	Izboljšanje/posodobitev tehnologije, proizvodnje in predelave na kmetijah in v podjetjih	Podpora za investicije na eko kmetijah in v podjetjih (pridelava, predelava, trženje) ter za eko akvakulturo (ločen razpis le za eko kmetije)	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2021

2	Več proizvodnje eko hrane za trg	Večji delež slovenskih eko živil na trgu Povečanje števila eko kmetij in kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), zlasti tistih, namenjenih rastlinski pridelavi	Podpora za zagon (malih) tržnih eko kmetij (po vzoru razpisa podpora za male kmetije)	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2021
3	Nadaljevanje sistema podpor na ha/panj za ekološko kmetijstvo	Višine zneskov na posamezno rabo tal ostanejo najmanj na sedanji ravni.	Podpora na ha/panj	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2021
		Posamezne podpore in kombinacije drugih podpor za konvencionalno kmetovanje morajo biti nižje od EK za najmanj 30 %.					
4	Več eko mesnih in mlečnih izdelkov na trgu, zagotovljen odkup po primerni ceni	Povečan delež eko mesnih in mlečnih izdelkov na trgu	Podpora za predelovalne obrate za predelavo in prodajo eko mesnih in mlečnih izdelkov	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2021

2.) Spodbujanje vključevanja mladih nosilcev oziroma prevzemnikov in novih pristopnikov v ekološko kmetijstvo

5	Zagotoviti nadaljevanje kmetovanja na eko kmetijah	Več mladih prevzemnikov in nosilcev eko kmetij	Dodatne točke in povečanje finančne podpore za mlade prevzemnike na eko kmetijah ter zagotoviti, da se lahko na ukrep prijavijo tudi novi pristopniki	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2021
6	Večje število mladih nosilcev oziroma prevzemnikov in novih pristopnikov v eko kmetijstvu	Več novih pristopnikov v eko kmetijstvu	Dejavnosti animacije potencialnih mladih kmetov, prevzemnikov kmetij in novih pristopnikov	Javna	MKGP, KGZS, NVO, ZSPM	VISOKA	Od leta 2023

3.) Spodbujanje zaposlovanja in prostovoljstva na ekoloških kmetijah

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
7	Pomanjkanje delovne sile na kmetijah	Povečanje zaposlovanja in prostovoljstva na eko kmetijah	Omogočiti izvajanja javnih del in drugih programov aktivne politike zaposlovanja na eko kmetijah, sprememba zakonodaje	Niso potrebna	MKGP, MDSZ	SREDNJA	Od leta 2023
8	Večje število mladih nosilcev oziroma prevzemnikov in novih pristopnikov v eko kmetijstvu	Več novih pristopnikov v eko kmetijstvu	Vzpostaviti oziroma povezati potrebe eko kmetov s potencialnimi prostovoljci, promocija prostovoljstva na eko kmetijah med ciljnim skupinami, krepitev delovanja slovenskih mrež, ki zagotavljajo prostovoljstvo na eko kmetijah	Zasebna	NVO/ZDEKS, kmetije	SREDNJA	Od leta 2023

4.) Povečanje dostopnosti ter informacij o dovoljenih proizvodih in snoveh v ekološkem kmetijstvu ter vzpostavitev spletne baze »vse na enem mestu«

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
9	Vse potrebne informacije o eko kmetijstvu ter dovoljenih proizvodih in snoveh za kmete na enem mestu, javno dostopno in ažurirano	Ažurna spletna baza informacij, vključno s katalogom o dovoljenih sredstvih v eko kmetijstvu (brezplačen vpis ponudnikov)	Oblikovanje skupine relevantnih deležnikov/strokovne skupine, ki bo skrbela za strokovno vzpostavitev in delovanje baze za dovoljena sredstva	Javna	MKGP, KGZS/JSKS, ZDEKS, Fakultete, KIS, KO, URSVHVVR	VISOKA	Od leta 2022
10			Vzpostavitev in delovanje javne spletne baze, z zbranimi informacijami na enem mestu (dovoljena sredstva, gradiva oziroma viri za izobraževanje, rezultati raziskav, prenos znanj itd.)	Javna	MKGP, KGZS/JSKS, Fakultete, KIS, KO, URSVHVVR	VISOKA	Od leta 2022
11	Pomanjkljiva ponudba nekaterih sredstev za zaščito rastlin na slovenskem trgu	Več registriranih sredstev za zaščito rastlin za eko kmetijstvo	Zagotoviti, da se dovoljena sredstva uporabljajo enotno v EU	Niso potrebna	MKGP	VISOKA	Od leta 2022

5.) Spodbujanje vključevanja novih kmetij v ekološko kontrolo

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
12	Večje število novih kmetij v eko kontroli	Povečanje števila eko kmetij	Višja podpora na ha za preusmeritveno obdobje (nadaljevanje obstoječega sistema)	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2021
13			Podpora za kritje stroškov eko kontrole (nadaljevanje obstoječega sistema)	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2021

4.1.2 UKREP: PRENOS ZNANJA: IZOBRAŽEVANJE, SVETOVANJE IN POSPEŠEVANJE

1.) Vzpostavitev mojstrskih ekoloških kmetij in demonstracijskih centrov

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
14	Več praktičnega znanja za eko kmete in svetovalce ter druge ciljne skupine (npr. brezposelni)	Vzpostavitev mojstrskih eko kmetij in demonstracijskih centrov	Podpora za vzpostavitev in delovanje eko mojstrskih kmetij/demonstracijskih centrov ter programov/mentoriranja	Javna	MKGP, NVO/ZDEKS, ZDS, ZSPM, izobraževalne ustanove	VISOKA	Od leta 2023

2.) Izvajanje pospeševanja in svetovanja, nadgradnja dosedanjega sistema javne službe

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
A				V	I	A	E

15	Več strokovnega svetovanja/pospeševanja	Vzpostavitev/nadgradnja sistema pospeševanja eko kmetijstva (vključeni različni deležniki)	Koordiniranje ter izvajanje pospeševanja in svetovanja eko kmetijstva, nadgradnja dosedanjega sistema javne službe z vključevanjem tudi drugih deležnikov v sistem	Javna, zasebna	JSKS, ZDEKS, FKBV UM, UL BF, MKGP, ZDS, KGZS ...	VISOKA	Od leta 2021
16	Izvajanje svetovanja glede na potrebe na terenu (kmetov)	Povečati sredstva in število ur za svetovanje/pospeševanje, več specializiranih svetovalcev za eko kmetijstvo	Zagotoviti dodatna sredstva za krepitev izvajanja svetovanja in pospeševanja, vključno z usposabljanjem svetovalcev na področju eko kmetijstva, s poudarkom na praktičnem znanju	Javna, zasebna	JSKS, ZDEKS, FKBV UM, UL BF, MKGP, ZDS, KGZS ...	VISOKA	Od leta 2022
17			Nadgradnja izvajanja programov dela javnih služb, zagotoviti kadrovske vire in dodatna sredstva za krepitev učinkovitega izvajanja svetovanja oziroma delovanja, v okviru obstoječih javnih služb	Javna	MKGP, javne službe	VISOKA	Od leta 2021

3.) Delujoč sistem izobraževanja in ozaveščanja otrok ter mladih o ekološkem kmetijstvu

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
18	Vključitev vsebin o ekološkem kmetovanju v večji meri v programe vrtcev, osnovnih in	Povečano število vrtcev, šol in fakultet, ki vključujejo vsebine o eko kmetovanju in obiske kmetij	Preučitev možnosti za nadgradnjo izobraževalnih kurikulumov vrtcev oziroma vključitev več vsebin eko kmetijstva, pomena eko hrane in trajnostne rabe v	Niso potrebna	MKGP	SREDNJA	Od leta 2023

	srednjih šol ter fakultet		programe OŠ, SŠ in fakultet skupaj s pristojnimi organi				
19			Preučitev možnosti vključevanja eko kmetijstva v srednje in visokošolske programe, poznavanje ekološkega kmetijstva in živil kot samostojen predmet na vseh stopnjah izobraževanja v kmetijstvu, živilstvu, predelavi, varni hrani, veterinarstvu, gostinstvu in turizmu, dietetiki, zdravstvu				
20	Izkustveno učenje otrok in mladih o eko kmetovanju in zdravi prehrani	Izobražen in ozaveščen državljan o pomenu eko kmetijstva za zdravje in okolje	Sistemska podpora vzgojno-izobraževalnim zavodom za delovanje, nadgradnjo ali novo vzpostavitev šolskega eko vrta	Javna, zasebna	MKGP, MIZŠ, Mreža šolskih eko vrtov, Društvo šolski eko vrtovi/ NVO, vrtci, OŠ	VISOKA	Od leta 2022
21	Več študentov, ki se vključujejo in zaključijo študijski program ekološkega kmetijstva	Zagotavljati študijski program ekološkega kmetijstva na ravni visokega šolstva	Nadaljevanje izvajanja študijskega programa ekološkega kmetijstva na FKBVM UM	Javna, zasebna	MIZŠ, Fakultete, MKGP	VISOKA	Od leta 2021
22			Vzpostavitev druge bolonjske stopnje študijskega programa Ekološko kmetijstvo				

4.) Več znanja za ekološke kmete

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
------------	---------	------	-------	--------------	---------	------------	-------------

23			Povečanje sredstev, nadgradnja in prilagoditev dosedanjega sistema obveznega izobraževanja, tudi s sistemom vavčerjev – kmet sam izbere, kje se bo izobraževal, obvezno tudi praktično izobraževanje ali				
	Programi izobraževanja ustrezajo potrebam kmetov in sledijo trendom, praktična uporabna usposabljanja za kmete, ogledi domačih in tujih primerov dobrih praks	Okrepiti (praktična) znanja eko kmetov		ogled dobrih praks	Javna, zasebna	MKGP, KGZS, ZDEKS, ZDS, FKBV UM, UL BF, NVO idr.	VISOKA
		Višja usposobljenost in inovativnost eko kmetov					

4.1.3 UKREP: EKOLOŠKO SEMENARSTVO

- 1.) Povečati (tržno) pridelavo ekološkega certificiranega semena, usposobiti in povezati ekološke kmete s pridelovalci semen/sadilnega materiala in semenarskimi hišami

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
24	Povezati kmete s pridelovalci semena, analiza/informacija, katere sorte potrebujejo kmetje, načrtovanje pridelave	Vzpostavitev sistema evidentiranja potreb po eko semenih (vrstah in sortah) za boljše načrtovanje pridelave	Vzpostavitev/krepitev sodelovanja med kmeti in pridelovalci semen/semenarskimi hišami	Javna, zasebna	Semenarske hiše, JSKS, MKGP, ZDEKS, NVO, KIS	VISOKA	Od leta 2021
25			Baza potreb po eko semenih, širitev evidence tudi na sorte glavnih poljščin, krmnih rastlin in vrtnin				
26	Več znanja za eko kmete	Usposobiti eko kmete za pridelavo in prodajo eko semen	Izobraževanja kmetov, preizkusi na kmetijskih šolah, promocija lokalnih sort, razvoj izdelkov/znamk iz lokalnih sort	Javna, zasebna	Semenarske hiše, KIS, JSKS, MKGP, ZDEKS, NVO, FKBV UM, UL BF, BC Naklo, Grm Novo mesto	SREDNJA	Od leta 2021

27			Podpore za mreže/kooperative/vzdrževalce sort eko pridelovalcev semen	Javna, zasebna	Semenarske hiše, JSKS, MKGP, ZDEKS, NVO, KIS	SREDNJA	Od leta 2023
28	Več slovenskega eko semena na trgu	Povečati (tržno) pridelavo eko certificiranega semena, zlasti poljščin	Sofinanciranje dodatnih stroškov, vezanih na kontrole in certificiranje eko semena in oprostitev plačila pristojbine in upravne takse za vpis v sortno listo	Javna	MKGP	SREDNJA	Od leta 2023
29			Povečanje/prilagoditev podpor za semenarstvo na ha	Javna	MKGP	SREDNJA	

2.) Spodbujanje uporabe in vzdrževanja ekološkega (avtohtonega) certificiranega semena/sadilnega materiala

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
30	Večja uporaba eko certificiranega semena med eko kmeti	Spodbuditi uporabo/nakup eko certificiranega semena	Subvencija/delno povračilo stroškov nakupa eko certificiranega semenskega materiala/semena za kmete	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2023
31	Spodbujanje vzdrževanja ekološkega (avtohtonega) semena/sadilnega materiala	Razširitev banke in več vzdrževalcev ekološkega (avtohtonega) semena/sadilnega materiala	Razširitev banke z ekološkimi in ekološkimi avtohtonimi sortami	Javna	MKGP	SREDNJA	Od leta 2023
32			Spodbude za vzdrževalce avtohtonih in tradicionalnih sort, baza vzdrževalcev				

4.1.4 UKREP: POVEZOVANJE IN NASTOPI NA TRGU

1.) Podpore/ukrepi za tržno povezovanje ekoloških kmetij

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
33	Povezovanje eko kmetij za skupen nastop na trgu, lažja in učinkovitejša vključitev v tržne verige	Več zadrug/skupin proizvajalcev za eko sektor	Podpore/ukrepi za tržno povezovanje eko kmetij in poenostavitev zahtev za skupine proizvajalcev za sektor eko živila	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2021

2.) Vzpostavitev/razvoj znamke za slovenska ekološka živila

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
34	Enotna prepoznavna oznaka ali znamka za slovenska ekološka živila	Povečanje prepoznavnosti slovenskih ekoloških živil ter zavedanja in zaupanja kupcev Čim večje število ekoloških kmetov, vključenih v znamko	Vzpostavitev/razvoj znamke, vključno s promocijskimi dejavnostmi (po zgledu izbrana kakovost) in lastnimi nadstandardi	Javna, zasebna	ZDEKS, NVO, KGZS, GZS-ZKŽP	SREDNJA	Od leta 2022

3.) Krepitev kapacitet Zveze društev ekoloških kmetov Slovenije

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
35	Enotno zastopanje interesov ekoloških kmetov	Krepitev kapacitet ZDEKS	Zagotoviti sistemsko financiranje za delovanje in krepitev ZDEKS	Javna, zasebna	MKGP, ZDEKS	VISOKA	Od leta 2021
	Povezovanje ekoloških kmetov	Večje število ekoloških kmetov, vključenih v ZDEKS					

4.1.5 UKREP: EKOLOŠKA ŽIVILA V SISTEMU JAVNEGA NAROČANJA

1.) E-katalog/baza slovenskih ekoloških živil za javno naročanje

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
36	Brezplačen vpis v e-katalog	Več ekoloških živil v javnih zavodih	Podpora SP, OP in zadrugam za brezplačen vpis v katalog živil za JN	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2021
37	Zmanjšanje administracije in prihranek časa pri nakupu ekoloških živil in pripravi JN	Podpora zaposlenim v javnih zavodih pri naročanju ekoloških živil Vse informacije na enem mestu, pregledna in ažurirana ponudba	Promocija in ažuriranje kataloga živil za JN	Zasebna	GZS-ZKŽP, KGZS, ZDEKS	VISOKA	Od leta 2021

2.) Spodbujanje porabe slovenskih ekoloških živil prek sistema javnega naročanja in šolske sheme

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
38	Boljše izkoristiti šolsko shemo za uvajanje slovenskih eko živil v šole	Več slovenskih eko živil prek šolske sheme	Ozaveščanje in animacija vodij prehrane oziroma odgovornih za javno naročanje v vseh javnih zavodih	Javna	NVO, MKGP	VISOKA	Od leta 2021
39			Izvajanje obiskov eko kmetij	Javna	OŠ, eko kmetije, ZDEKS, ZDS	VISOKA	Od leta 2021
40			Skupna akcija za več slovenskih eko živil, v okviru šolske sheme	Niso potrebni	MKGP, MIZŠ, MZ, ZDEKS, ZDS, OŠ, organizacije, ki združujejo eko kmete	VISOKA	Od leta 2022
41	Bolj zdravo prehranjevanje za otroke, učence, mlade, bolnike, starostnike in druge uporabnike javnih zavodov oziroma ustanov, zavezanih za JN	Spodbuditi uvajanje slovenskih eko živil v javne zavode	Dan slovenske eko hrane – vsi javni zavodi enkrat letno vse obroke v dnevni pripravi iz slovenskih eko živil	Javna, zasebna	MKGP, ZDEKS, organizacije, ki združujejo eko kmete, KGZS, ZDS, GZS-ZKŽP	SREDNJA	Od leta 2023
42	Podpora javnim zavodom pri uvajanju oziroma nakupu	Zmanjševanje ogljičnega odtisa pri nabavi hrane in spodbujanje naročanja slovenskih eko živil	V javna naročila vključiti vplive na okolje (in po možnosti tudi na zdravje) in to ustrezno ovrednotiti, da ima slovenska eko hrana možnost boljšega točkovanja (npr. vpliv na podnebne spremembe glede na razdalje v transportu in načinu pridelave)	Niso potrebna	MKGP, MJU, javni zavodi	SREDNJA	Od leta 2023
43		Spodbujanje uvajanja eko živil v sistemu dijaške in študentske prehrane (boni)	Zagotoviti večje število točk v merilih za izbor ponudnikov	Javna	MKGP, MIZŠ	SREDNJA	Od leta 2023

3.) Lokalni/regionalni modeli pospeševanja uvajanja slovenskih ekoloških živil v javne zavode

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
44	Podpora javnim zavodom pri uvajanju oziroma nakupu	Več slovenskih eko živil v javnih zavodih	Vzpostavitev lokalnih/regionalnih modelov pospeševanja vključevanja	Javna (LAS/CLLD) in zasebna	Organizacije, ki združujejo eko kmete, javni zavodi, občine, eko kmetije,	VISOKA	Od leta 2023

slovenskih eko živil		slovenskih eko živil v javne zavode		podjetja, ZDEKS/ društva, ZDS, Zadruga zveza Slovenije, GZS-ZKŽP		
Podpora kmetom pri načrtovanju, trženju, prodaji v javne zavode	Povezana in organizirana ponudba ter distribucija na lokalni oziroma regijski ravni, vzpostavitev partnerstva med ključnimi deležniki (zadruga in druge organizacije, ki povezujejo kmete, kmetije, javne zavode, KGZS-območne enote, LAS, občine ...)					
Spodbujanje organizacij, ki povezujejo eko kmete pri trženju in razvoju	Večja ozaveščenost vodij prehrane oziroma oseb, odgovornih za javno naročanje o pomenu slovenskih eko živil					
Bolj zdravo prehranjevanje za vse porabnike v javnih zavodih oziroma ustanovah, zavezanah za JN	Zagotavljanje zdrave hrane za porabnike v javnih zavodih in zmanjševanje ogljičnega odtisa pri nabavi hrane					

4.) Nadzor porabe ekoloških živil v javnih zavodih – upoštevanje Uredbe o zelenem javnem naročanju

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
45	Dodatno animirati in izobraževati vodje prehrane o pomenu/prednostih eko živil	Večja ozaveščenost vodij prehrane	Ozaveščanje vodij prehrane oziroma oseb, odgovornih za javno naročanje, o pomenu vključevanja eko živil v vse javne zavode oziroma	Javna	MKGP, ministrstva, javni zavodi	VISOKA	Od leta 2022

			ustanove, zavezane za JN				
46	Celovit nadzor nad nakupom/porabo eko živil v JZ, v skladu z Uredbo o zelenem JN, sankcioniranje kršiteljev	Pridobitev podatkov o obsegu oziroma deležu (slovenskih) eko živil v javnih zavodih	Natančno zbiranje podatkov po vrstah eko živil, ki omogočajo obdelave	Javna	Javni zavodi, Kmetijski inšpektorat, MKGP	VISOKA	Od leta 2022
		Več eko slovenskih živil v javnih zavodih					
		Pregled nad dejansko porabo in potrebami javnih zavodov					
47		Zagotoviti upoštevanje Uredbe o zelenem JN	Izvajanje rednega nadzora v javnih zavodih, glede upoštevanja Uredbe o zelenem JN	Javna	Javni zavodi, Kmetijski inšpektorat	VISOKA	Od leta 2022

3.1.6 UKREP: PROMOCIJA IN TRŽENJE

1.) Spodbujanje prodaje slovenskih ekoloških živil v trgovske verige ter gostinski in turistični sektor

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
48	Večja dostopnost in zagotovitev količin slovenskih eko živil v trgovskih verigah ter gostinskem in turističnem sektorju	Večji delež slovenskih eko živil v trgovskih verigah, gostinskem in turističnem sektorju	Vzpostavitev sodelovanja med organizacijami, ki združujejo eko kmete, in trgovskimi verigami oziroma gostinskim/turističnim sektorjem, skupni letni sestanki/letno načrtovanje količin in odkupa	Zasebna	Organizacije, ki združujejo eko kmete, ZDEKS, ZDS, KGZS, ZZS, TZS, trgovske verige, HORECA-sektor, MKGP, FKBV	VISOKA	Od leta 2023
49			Promocija slovenskih eko živil v trgovskih verigah in gostinskem/turističnem sektorju				

50			Sofinanciranje stroškov za eco certifikacijo v gostinskem in turističnem sektorju	Javna	MGRT, MKGO	VISOKA	Od leta 2023
----	--	--	---	-------	------------	--------	--------------

2.) Celostna promocija, informiranje in ozaveščanje o slovenskih ekoloških živilih (večletna kampanja)

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
51	Celostna promocija in ozaveščanje, večja ozaveščenost potrošnikov, povečanje deleža slovenskih eko živil na trgu	Povečana ozaveščenost potrošnikov in večja prodaja slovenskih eko živil Vsakoletna promocija 7 let (do 2027)	Večletni projekt promocije in izobraževanja - nadgradnja nacionalne kampanje »Ekološko + lokalno= IDEALNO«	Javna, zasebna	MKGP, ZDEKS, NVO, ZDS, Zadruga, SP, KGZS, FKBV, GZS-ZKŽP ...	VISOKA	Od leta 2023

3.) Vzpostavitev (regijskih) distribucijskih in predelovalnih centrov ter kratkih verig prodaje, tudi z vzpostavitvijo prehranske verige deležnikov z ekološkimi živili

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
52	Povezovanje ponudbe in povpraševanja ter razvoj kratkih verig prodaje in prehranskih verig deležnikov z ekološkimi živili	Delujoči (regijski) distribucijski center ter razvoj kratkih verig prodaje in prehranskih verig z ekološkimi živili	Podpora za vzpostavitev (regijskih) distribucijskih in predelovalnih centrov ter oblik sodelovanja, kratkih verig prodaje in prehranskih verig z ekološkimi živili	Javna, zasebna	MKGP	VISOKA	Od leta 2021
53			Vzpostavitev »Eko regij«	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2022

54	Krepitev povezovanja in sodelovanja v prehranski verigi z ekološkimi živil, več slovenskih eko živil na trgu, zlasti mesa in mlečnih izdelkov, zagotoviti odkup po primerni ceni	Izboljšanje trženja slovenskih eko živil, zlasti mesa in mlečnih izdelkov	Vzpostavitev sodelovanja med deležniki glede odkupa in prodaje	Zasebna	Organizacije, ki združujejo eko kmete, podjetja, ZDEKS, ZDS, KGZS, ZZS, TZS, MKGP, GZS-ZKŽP	VISOKA	Od leta 2022
----	--	---	--	---------	---	--------	--------------

4.) Podpora za vzpostavitev, razvoj in promocijo turistične dejavnosti na ekoloških kmetijah

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
55	Dodajanje vrednosti eko živilom v povezavi s turizmom, povečanje turistične ponudbe na eko kmetijah, diverzifikacija dejavnosti	Več eko turističnih kmetij, ustvarjanje delovnih mest na eko kmetijah	Podpora za vzpostavitev, razvoj in promocijo turistične dejavnosti na eko kmetijah	Javna	MKGP	VISOKA	Od leta 2023

5.) Analiza trga ekoloških živil

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
56	Pridobiti podatke o trgu eko živil, zlasti za slovenska eko živila	Vzpostavitev baze podatkov za načrtovanje razvoja trga eko živil	Analiza trga z eko živil v Sloveniji (na vsakih 3–5 let)	Javna	MKGP	SREDNJA	Od leta 2021

3.1.7 UKREP: RAZISKAVE IN RAZVOJ NOVIH TEHNOLOGIJ

1.) Izboljšanje prenosa rezultatov raziskav in projektov do kmetov in drugih deležnikov

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
57	Desiminacija (znanstvenih) rezultatov raziskav, izboljšanje prenosa rezultatov raziskav in projektov do kmetov	Zagotoviti prenos rezultatov raziskav in projektov do kmetov in podjetij na področju eko proizvodnje Konkurenčnejša slovenska eko pridelava in predelava Zagotavljanje učinkovite porabe javnih sredstev za raziskave	Strokovna in poljudna desiminacija rezultatov raziskav	Niso potrebna	ARRS, MKGP, nosilci projektov, KGZS	VISOKA	Od leta 2022

2.) Sodelovanje med deležniki in povečanje sredstev (znanstveno) raziskovalnim projektom, osredotočenim na razvoj tehnologij

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
58	Rešitve za izzive eko kmetijstva	Več potrjenih raziskovalnih, EIP in drugih projektov za reševanje izzivov eko kmetijstva ter razvoj novih tehnologij na področju eko kmetijstva	Podpora (znanstveno) raziskovalnim projektom, osredotočenim na razvoj eko kmetijstva (ključni deležniki podpirajo projekt)	Javna	ARRS, KGZS, raziskovalne organizacije, ZDEKS, MKGP, NVO, KO, eko kmetije, mojstrske kmetije, podjetja, GZS-ZKŽP	VISOKA	Od leta 2022
59	Razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij	Delež javnih sredstev za (znanstveno) raziskovalno dejavnost za eko kmetijstvo se približuje oziroma izenači s ciljem ANEK-a o deležu KZU, vključenih v eko kmetijstvo	Koordinacija deležnikov za skupne prijave in sodelovanje pri izvedbi projektov ciljno raziskovalnih programov (CRP), EIP in drugih projektih	Javna, zasebna	KGZS, raziskovalne organizacije, ZDEKS, MKGP, NVO, KO, eko kmetije, mojstrske kmetije, ARRS, podjetja, GZS-ZKŽP	SREDNJA	Od leta 2022

3.) Več mednarodnih raziskovalnih projektov

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
60	Nadgrajevanje mednarodnega sodelovanja	Sodelovanje v več mednarodnih	Projektna tehnična podpora	Javna	MKGP, raziskovalne organizacije	NIZKA	Od leta 2023

		raziskovalnih projektih	(pisarna) za znanstveno-raziskovalne institucije				
61			Podpora in zagotovitev primernih sredstev za nadaljnje članstvo in izvajanje projektov v mreži CORE-ORGANIC, s strani slovenskih organizacij	Javna	MKGP, raziskovalne organizacije	SREDNJA	Od leta 2021

3.1.8 UKREP: EKOLOŠKO KMETOVANJE V POVEZAVI Z OKOLJEM IN PODNEBNIMI SPREMEMBAMI

- 1.) Povečanje obsega oziroma deleža ekoloških KZU ter pridelave ekološke hrane na vodovarstvenih (VVO) in območjih varovane narave

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
62	Boljše varovanje voda, travišč in narave, zlasti na vodovarstvenih (VVO) in območjih varovane narave	Povečanje obsega oziroma deleža eko KZU in pridelave eko hrane na VVO, območjih varovane narave	S spremembo zakonodaje zagotoviti prednost eko kmetijam pri zakupu in nakupu zemljišč v lasti Sklada RS in zasebni lasti, na VVO in območjih varovane narave	Niso potrebna	MKGP	VISOKA	Od leta 2022
63	Boljše varovanje voda, travišč in narave, zlasti na vodovarstvenih (VVO) in območjih varovane narave	Povečanje obsega oziroma deleža eko KZU in pridelave eko hrane na VVO, območjih varovane narave	Dejavno pospeševanje na terenu, z namenom vključevanja konvencionalnih kmetij, s sedežem oziroma GERK-i na VVO in območjih varovane narave, v eko kontrolo	Javna	Pospeševalna služba (različni deležniki), MKGP	VISOKA	Od leta 2022

- 2.) Znižanje izpustov toplogrednih plinov na ekoloških kmetijah, prilagajanje na podnebne spremembe ter varovanje okolja in narave

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
64	Prilagajanje na podnebne spremembe, zmanjševanje vplivov na podnebne spremembe	Znižanje izpustov toplogrednih plinov na eko kmetijah, manjša izpostavljenost na podnebne spremembe Povečanje % humusne mase, večje skladiščenje CO ₂ v tleh	Podpore za investicije/mehanizacijo/rabo obnovljivih virov energije za prilagajanje na podnebne spremembe, zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov, povečanje humusne mase v tleh, rastlin, prilagojenih na podnebne spremembe	Javna, zasebna	MGKP	VISOKA	Od leta 2023
65	Varovanje okolja, narave in tal na eko kmetijah	Spodbujanje okolju prijaznih praks na eko kmetijah	Podpore za uvajanje okolijskih praks/ investicij – zastirka (namesto plastičnih folij), zbiranje deževnice, predelava biološko razgradljivih odpadkov in pravilno ravnanje s hlevskim gnojem, čistilne naprave	Javna, zasebna	MKGP	SREDNJA	Od leta 2023
66			Omogočanje 10–15% naravne vegetacije (mejice, živice ...), v okviru posameznega GERK-a, možnost mešanih kultur/posevkov na posameznem GERK-u (sadjarstvo, zelišča, vrtnine ...) ter praks združevanja rastlin (mešana setev/sajenje v vrstah in pasovih), z namenom ohranjanja in povečanja biodiverzitete ter kakovosti tal na eko kmetijah	Niso potrebna	MKGP	SREDNJA	Od leta 2022
67		Povečanje biotske pestrosti in kakovosti tal na eko kmetijah	Finančne podpore za vse rastlinske vrste v kolobarju (avtohtone, nove vrste/sorte) in posevke z več različnimi rastlinskimi vrstami	Javna	MKGP	SREDNJA	Od leta 2022
68		Prepoved GSO	Prepoved sproščanja v okolje gensko spremenjenih organizmov, vključno z novimi žlahtniteljskimi tehnikami (npr. CRISPER Cas in druge)	Niso potrebna	MKGP, MOP, NVO	VISOKA	Od leta 2021

3.) Skupno ukrepanje za zmanjševanje vplivov na podnebne spremembe

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
69	Skupno ukrepanje (gospodarstvo-kmetijstvo-občine/država) za zmanjševanje toplogrednih plinov na lokalni/regionalni ravni	Vzpostavitev eko regij, spodbujanje krožnega gospodarstva; povečanje % humusne mase/večje skladiščenje CO2 na kmetijah	Vzpostavitev modelov sodelovanja med gospodarstvom (izpusti toplogrednih plinov) in eko kmetijami (skladiščniki toplogrednih plinov)	Javna, zasebna	Občine, kmetije, podjetja, MKGP, MGRT	SREDNJA	Od leta 2023

4.) Izobraževanja za kmete in svetovalce/pospeševalce (biotska pestrost, ekosistemske storitve, podnebne spremembe ...)

ŠT. UKREPA	POTREBA	CILJ	UKREP	VIR SREDSTEV	NOSILCI	PRIORITETA	ROK IZVEDBE
70	Več svojevrstnega znanja kmetov, zaposlenih tehnologov v podjetjih in svetovalcev/pospeševalcev o pomembnosti biotske pestrosti, ekosistemskih storitvah, podnebnih spremembah, ohranjanju narave in okolja	Večja ozaveščenost in krepitev znanja eko kmetov, tehnologov in svetovalcev/pospeševalcev	Izvedba izobraževanj (vključno z ogledi dobrih praks) za kmete, tehnologe in svetovalce/pospeševalce	Javna, zasebna	MKGP, ZDEKS, ZDS, NVO, JSKS/KGZS, podjetja, GZS-ZKŽP	SREDNJA	Od leta 2021

4.2 OPIS UKREPOV

Ekološki kmetje lahko v okviru SN SKP 2023-2027 na isti površini kombinirajo tudi z ukrepi KOPOP (kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila), če se zahteve ne prekrivajo. Plačila se v tem primeru seštevajo, pri čemer se upošteva najvišji dovoljeni znesek plačil (primer: k najvišjemu dovoljenemu plačilu za njive iz naslova KOPOP se lahko dodatno prišteje najvišje dovoljeno plačilo za njive iz ukrepa ekološko kmetovanje).

Kombinacije z drugimi ukrepi:

- OMD (območja z omejenimi dejavniki),
- dobrobit živali,

- sheme kakovosti - samo na novo vključeni v kontrolo (dodatne točke),
- skupine in organizacije proizvajalcev – na novo priznane SP (dodatne točke),
- regijsko povezovanje,
- usposabljanje in svetovanje ter prenos znanja,
- naložbe v osnovna sredstva,
- razvoj kmetij in podjetij (višji delež podpor za zagon dejavnosti za mlade kmete),
- sodelovanje.

V okviru SN SKP 2023-2027 je ministrstvo za kmetijstvo zastavilo celovit pristop k ekološkemu kmetovanju in sicer preko prepletanja plačil, vezanih na površino ali živali, in nepovratnih podpor za izvedbo investicij (prestrukturiranje v ekološko pridelavo, ekološka predelava) in drugih aktivnosti, kot so povezovanje v kratke dobavne verige, logistične platforme, promocija.

Okrepljene so tudi dejavnosti prenosa znanja in inovacij, saj je ravno ekološko kmetijstvo tisto, pri katerem nastajajo številne eko inovacije, kar ministrstvo še posebej spodbuja. (Vir: MKGP).

V nadaljevanju predstavljamo nekatere ukrepe bolj podrobno.

4.2.1 IRP 19 – EKOLOŠKO KMETOVANJE

Ukrep spada pod okoljske, podnebne in druge upravljaljske obveznosti.

Kazalnik je število hektarjev ali število drugih enot, ki prejemajo podporo za ekološko kmetovanje.

Namen intervencije Ekološko kmetovanje, je spodbujati kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki prispeva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine in k varovanju okolja nasploh.

Intervencija je pomembna tudi z vidika naraščajočega povpraševanja po lokalno proizvedenih ekoloških proizvodih. V Sloveniji je povpraševanje bistveno višje od ponudbe, zaradi tega je preusmeritev v ekološko kmetovanje pomembna za razvoj lokalnih trgov, predstavlja tržno priložnost za pridelovalce in spodbuja k večjemu vključevanju v shemo kakovosti Ekološko kmetovanje.

Ekološko kmetovanje zagotavlja pridelavo visoko kakovostne in varne hrane, z bogato prehransko vrednostjo in visoko vsebnostjo vitaminov, mineralov in antioksidantov ob hkratnem kar največjem možnem zmanjšanju vseh oblik onesnaževanja.

Z intervencijo Ekološko kmetovanje se posredno spodbuja tudi povečanje obsega tržne ekološke pridelave in predelave, kar je tudi eden izmed ciljev v okviru Strategije »od vil do vilic«.

V okviru intervencije Ekološko kmetovanje se podpira ohranjanje izvajanje ekološkega kmetovanja kakor tudi preusmerjanje v ekološko kmetovanje. Trajanje preusmerjanja v ekološko kmetovanje poteka v skladu z Uredbo EU št. 848/2018/848. Rastline morajo biti v preusmeritvi najmanj dve leti, trajne rastline pa morajo biti v preusmeritvi najmanj tri leta kot je to navedeno v Uredbi EU št. 2018/848.

Vstop v intervencijo Ekološko kmetovanje je prostovoljen, obveznost izvajanja pa traja pet let.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje intervencije je 0,1 ha (razen za vrtnine in semensko pridelavo kmetijskih rastlin; 0,01 ha), na kmetijskem gospodarstvu pa mora biti v intervencijo vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen če ni določeno drugače. Obtežba s travojedimi živalmi mora biti najmanj 0,3 GVŽ/ha v primeru plačila za trajno travinje. Maksimalna obtežba je določena z Uredbo EU št. 2018/848.

Podpora se namenja za izvajanje kmetijskih praks, ki:

- presegajo zadevne predpisane zahteve ravnanja ter standarde za dobre kmetijske in okoljske pogoje, določene v skladu z oddelkom 2 poglavja I Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- presegajo zadevne minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ter dobrobit živali kot tudi druge ustrezne obvezne zahteve, določene z nacionalnim pravom Unije;
- presegajo pogoje, določene za vzdrževanje kmetijske površine v skladu s točko (b) drugega odstavka 4. člena Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih;
- se razlikujejo od obveznosti, v zvezi s katerimi so odobrena plačila v skladu z 31. členom Uredbe (EU) 2021/2115 o strateških načrtih.

Podprta bodo tista kmetijska gospodarstva, ki bodo izpolnjevala predpisane pogoje in zahteve. Kombinacije Intervencija Ekološko kmetovanje se bo lahko kombinirala z intervencijo KOPOP, DŽ in SOPO.

Upravičenci: Nosilec kmetijskega gospodarstva

Pogoji upravičenosti: Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s predpisom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Upravičenec mora:

- imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin;
- vsako leto pri pooblaščen organizaciji za kontrolo in certificiranje ekološkega kmetovanja prijaviti oziroma obnoviti prijavo v kontrolo najkasneje do 31. decembra tekočega leta za naslednje leto;
- v sklopu izmenjave znanja in prenosa informacij opraviti program usposabljanja oziroma svetovanja v obsegu najmanj 25 ur v obdobju trajanja obveznosti (v petih letih) v zvezi v vsebinami, ki se nanašajo na ekološko kmetovanje;

- rediti travojede živali v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko kmetovanje, če uveljavlja plačilo za trajno travinje;
- biti vpisan v register dobaviteljev semenskega materiala kmetijskih rastlin, skladno s predpisom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin, če uveljavlja plačilo za pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin;
- pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil za tekoče leto v skladu z Uredbo EU št. 2018/848 in predpisom, ki ureja ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil.

Namen ukrepa je spodbuditi kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja, ki ne pomeni le prepovedi uporabe kemično sintetiziranih fitofarmaceutskih sredstev in mineralnih gnojil, ampak je usmerjeno tudi v:

- ohranjanje rodovitnosti tal;
- sklenjeno kroženje hranil na kmetijskem gospodarstvu;
- izboljševanje stanja tal, zdravja rastlin, živali in človeka;
- izvajanje vrstam in kategorijam živalim primerne reje;
- pridelavo zdravih, kakovostnih in varnih živil;
- zaščito naravnih življenjskih virov (tla-voda-zrak);
- aktivno varovanje okolja in biotske raznovrstnosti in
- trajnostno gospodarjenje z neobnovljivimi naravnimi viri.

Ukrep predstavlja tudi veliko priložnost za ustvarjanje novih delovnih mest in oživitev podeželskih skupnosti. Pomemben je tudi z vidika naraščajočega povpraševanja po lokalno proizvedenih ekoloških proizvodih. V Sloveniji je povpraševanje bistveno višje od ponudbe, zaradi tega je **preusmeritev v ekološko kmetovanje pomembna za razvoj lokalnih trgov**, predstavlja tržno priložnost za pridelovalce in spodbuja k večjemu vključevanju v shemo kakovosti. Ekološko kmetovanje tako prinaša poleg ekonomskih tudi številne druge pozitivne učinke, zlasti z zdravstvenega, okoljskega in socialnega vidika. Z ukrepom se tudi spodbuja uporaba storitve svetovanja, najmanj enkrat v času trajanja obveznosti, v okviru katerega bodo upravičenci pridobili specializirana znanja povezana z novimi tehnologijami za posamezne sektorje znotraj ekološkega kmetovanja. S tem prispevamo tudi k izboljšanju gospodarske in okoljevarstvene učinkovitosti.

V okviru ukrepa se podpira izvajanje ekološkega kmetovanja kakor tudi preusmerjanje v ekološko kmetovanje, saj te **naravi prijazne kmetijske prakse** pomembno prispevajo k zagotavljanju javnih dobrin, predvsem k ohranjanju oziroma izboljšanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, rodovitnosti tal, kulturne kmetijske krajine in k varovanju okolja nasploh. Z ukrepom se posredno spodbuja tudi povečanje tržne ekološke pridelave in predelave.

Podpora za intervencijo Ekološko kmetovanje je letna in krije dodatne stroške in izpad dohodka zaradi prevzete obveznosti in znaša 70 % višine podpore, izračunane po modelnem

izračunu. Plačilo se dodeli na hektar. V primeru dovoljenih kombinacij do preplačil ne bo prihajalo, ker bo to onemogočeno že z modelnim izračunom.

4.2.2 IRP01 - PLAČILO ZA NARAVNE ALI DRUGE OMEJITVE (OMD PLAČILA)

Plačilo za naravne ali druge omejitve naslavlja sledeče potrebe:

- P01 Zagotavljanje primerljivega in stabilnega dohodkovnega položaja KMG,
- P02 Ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč na OMD,
- P05 Zagotavljanje prehranske varnosti Intervencija se navezuje tudi na potrebo,
- P20 Ohranjanje kulturne krajine in površin z visoko raznovrstnimi značilnostmi.

Slovenija ima 76,2 % vseh kmetijskih zemljišč v rabi na območjih z omejenimi dejavniki (OMD) in za namen ohranjanja proizvodnega potenciala in kulturne krajine je ključno **ohranjanje kmetovanja** na teh območjih. K temu lahko pozitivno pripomore plačilo za naravne in druge omejitve, ki dopolnjuje osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost in omogoča dodatno izravnavo slabšega dohodkovnega položaja KMG na območjih s težjimi pogoji za kmetovanje. Plačilo za naravne ali druge omejitve je letno proizvodno nevezano plačilo in se dodeli s ciljem, da se upravičencem nadomesti vse ali del dodatnih stroškov in izpada dohodka, kar vpliva na uravnavanje ekonomskega položaja na KMG, ohranjanje delovnih mest in posledično ohranjanje obdelanosti kmetijskih zemljišč. Z obdelanostjo kmetijskih površin se zagotavlja ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč, ki so za kmetijsko proizvodnjo manj primerna in je pridelava otežena, s tem pa se posledično ohranja biotska raznovrstnost ter prepreči zaraščanje površin.

Posebna pozornost bo namenjena spodbujanju trajnostne rabe kmetijskih zemljišč in posledično trajnostni proizvodnji hrane, kar bo pozitivno vplivalo na okolje in kakovost življenja. Plačilo za naravne ali druge omejitve se dodeli za upravičen hektar v skladu s sprejetimi pravili o točkovanju KMG v OMD in formulo za izračun plačila OMD skupnimi pravili. Do podpore so upravičeni nosilci KMG na gorskih območjih, območjih z naravnimi omejitvami ter območjih s posebnimi omejitvami in drugimi specifičnimi omejitvami.

Učinek plačil za naravne ali druge omejitve se spremlja s kazalnikom: O.12 Število hektarjev, ki prejemajo podporo za območja z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami, vključno z razčlenitvijo po vrsti območij.

Uspešnost izvajanja plačila za naravne ali druge omejitve se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata:

- R.4 Povezovanje dohodkovne podpore s standardi in dobrimi praksami: delež kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), za katere veljata dohodkovna podpora in pogojenost (ciljna vrednost: 93,79 %),

- R.7 PS Krepitev podpore za kmetije na območjih s posebnimi potrebami: odstotek dodatne podpore na hektar na območjih z večjimi potrebami (v primerjavi s povprečjem) (ciljna vrednost: 104,56 %)

Plačilo za območja z naravnimi in posebnimi omejitvami (v nadaljevanju: Plačilo OMD) je proizvodno nevezano plačilo, ki se dodeli kot plačilo na ha kmetijske površine. Plačilo OMD je v Sloveniji namenjeno nadomestitvi dela dodatnih stroškov in izpada dohodka, ki so na zadevnem območju vezani na naravne ali druge omejitve, značilne za posamezno območje. Plačilo je odvisno od resnosti omejitev, ki zadevajo kmetijsko gospodarstvo v OMD v primerjavi z območjem izven OMD. Določitev resnosti omejitev se ugotavlja neodvisno, avtomatizirano in računalniško podprto v posebnem postopku, ki ga imenujemo točkovanje KMG v OMD in kjer se določijo težavnostne točke na KMG v OMD. Plačilo OMD je potrebno zaradi dodatnih stroškov in izpada dohodka pri kmetovanju in bo prispevalo k ohranjanju in spodbujanju sonaravnih sistemov kmetovanja, ohranjanju kulturne krajine podeželskih območij ter trajnostni rabi kmetijskih zemljišč. Z obdelanostjo kmetijskih površin se zagotavlja **ohranjanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč**, ki so za kmetijsko proizvodnjo manj primerna in je pridelava otežena, s tem pa se posledično **ohranja biotska raznovrstnost ter prepreči zaraščanje površin**.

V okviru intervencije se podpira le aktivne kmete in nosilce KMG, ki izvajajo kmetijsko dejavnost. Plačilo OMD se lahko dodeli samo za določena območja v Sloveniji, ki so določena kot OMD. OMD so bila na podlagi objektivnih meril nazadnje spremenjena in potrjena s 6. spremembo PRP 2014 – 2021.

4.2.3 IRP28 DOBROBIT ŽIVALI

SHEME za podnebje, okolje in dobrobit živali vsebujejo naslednje ukrepe:

- INP08.01 - Ekstenzivno travinje,
- INP08.02 - Tradicionalna raba travinja,
- INP08.03 - Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak,
- INP08.04 - Dodatki za zmanjšanje emisij amonijaka in TGP,
- INP08.05 - Naknadni posevki in podsevki,
- INP08.06 - Ozelenitev ornih površin prek zime,
- INP08.07 - Konzervirajoča obdelava tal,
- INP08.08 - Zaplate neposejanih tal za poljskega škrjanca,
- INP08.09 - Varstvo gnezd pribe (*Vanellus vanellus*),
- INP08.10 - Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih,
- INP08.11 - Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih.

Na 93,79 % kmetijskih zemljišč v uporabi bo zagotovljeno izpolnjevanje osnovnih standardov za podnebje in okolje, javno zdravje ter zdravje živali in rastlin in dobrobit živali.

Da bi lahko povečali obseg kmetijske proizvodnje in hkrati zagotovili trajnostno pridelavo, izboljšali dobrobit živali, se bolje prilagodili podnebnim spremembam in povečali konkurenčnost, mora kmetijstvo bolj **učinkovito uporabljati vire**, zmanjšati izgube pri pridelavi in zmanjšati količino odpadkov. Pri tem je pomembna tudi vzpostavitev namakalnih sistemov.

Trajnostni razvoj, ki vključuje okoljske in podnebne zahteve ter poudarja dobrobit živali, pridobiva na pomenu pri razvoju kmetijstva in živinoreje. Potrošniki pri odločitvi o nakupu živalskih proizvodov vse večjo pozornost namenjajo pogojem reje živali. Razvoj živinoreje bo temeljil na dobrobiti živali in na zagotavljanju visokih standardov zdravstvenega varstva živali. Različni pogoji reje različno vplivajo na pojav stresa, anomalij v obnašanju, telesnih poškodb, bolezni in drugih odstopanj z vidika dobrobiti živali. Zato se bo spodbujalo izvajanje živalim prilagojen način reje ter izboljšanje razmer za rejo živali in prilagoditev kmetijskih gospodarstev nadstandardnim zahtevam dobrobiti rejnih živali.

Slovenija je z vidika velikostne strukture kmetijskih gospodarstev, glede skrbi za dobrobit živali v prednosti, ker nima res množičnih sistemov rej, saj je **nevarnost pojavov bolezni in težav z dobrobitjo v manjših sistemih reje manjša**. Na to kaže tudi nizka poraba veterinarskih protimikrobnih zdravil, ki je v Sloveniji precej pod povprečjem EU. Ugodno z vidika dobrobiti živali pri transportu je tudi dejstvo, da so transportne poti v Sloveniji kratke. Vsak, še tako dobro organiziran in izpeljan prevoz živali, je za živali stresen, zato je zelo pomembno, da je vožnja čim krajša in da so med vožnjo zadovoljene vse potrebe živali. Ni množičnih sistemov rej, zato je tveganje za pojav bolezni in slabšo dobrobiti živali manjše. Transportne poti so kratke – manj težav pri prevozu živih živali.

V Sloveniji, razen pri prireji perutninskega mesa, še ni vzpostavljenih nadstandardnih shem kakovosti za dobrobit živali, ki bi potrošnikom zagotavljale, da so bile živali vzrejene v skladu z višjimi standardi dobrobiti živali. Rejci namreč ne vidijo tržne priložnosti v okviru shem kakovosti. Manjka tudi sistematično komuniciranje s potrošniki o dobrobiti živali v reji na način, da se vpelje enotne oznake za označevanje dobrobiti živali na izdelkih. Trenutno še ni uveljavljen enoten sistem ocenjevanja, obstajajo le posamezne delne ocene o stanju dobrobiti v slovenskih rejah. Predpisi, ki urejajo zaščito živali, določajo minimalne pogoje, nadgradnjo pa predstavljajo nadstandardne sheme zagotavljanja dobrobiti živali, pri katerih gre za prostovoljno prevzemanje nadstandardnih zahtev. V Sloveniji so težava »standardi«, saj trenutno po posameznih usmeritvah in vrstah reje, predvsem za tiste vrste in kategorije rejnih živali, za katere ni predpisanih minimalnih zahtev, še ni opredeljenih standardiziranih načinov reje oziroma običajne rejske prakse za določanje nadstandardov. Ni vzpostavljenih shem kakovosti za dobrobit živali (razen pri perutninskem mesu), ker rejci ne vidijo tržne priložnosti v okviru shem kakovosti. Ni standardiziranih načinov reje oziroma običajne rejske prakse za določanje nadstandardov.

Dobrobit živali naslavlja potrebo: P32 Zagotavljanje živalim prilagojenih načinov reje
Intervencija dobrobit živali je namenjena podpori za izvajanje živalim prilagojenih načinov reje. Namenjena je rejcem, ki zagotavljajo višjo raven dobrobiti živali. Podpora za intervencijo dobrobit živali je letna in krije dodatne stroške in izpad dohodka zaradi prevzete obveznosti, krije pa tudi stroške poslovanja (transakcijske stroške) v višini do največ 25 % podpore. Plačilo se dodeli na GVŽ. Podpora se nanaša samo na tiste obveznosti, ki presegajo obvezne standarde Pravil o pogojenosti, druga ustrezna merila iz zakonodaje EU ter druge obvezne zahteve iz nacionalnih predpisov. Učinek intervencije se bo spremljal s kazalnikom: O.18 Število glav velike živine, ki prejemajo podporo za dobrobit živali, zdravje ali okrepljene ukrepe za biološko zaščito.

Uspešnost izvajanja IRP28: Dobrobit živali pa se bo spremljalo s sledečimi kazalniki rezultata: Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajemajo podprti ukrepi za izboljšanje dobrobiti živali (ciljna vrednost: 32,61 %).

Kazalnik R.44 količinsko opredeli obseg ukrepov za izboljšanje dobrobiti živali s podporo SKP, s čimer se naslavlja potrebo po zagotavljanju živalim prilagojen način reje v prašičereji, govedoreji, reji drobnice, reji kopitarjev in perutninarstvu. Ocenjeno je, da bo podprtih 167.037 GVŽ.

Literatura in viri

Spletna stran MKGP: <https://www.gov.si/teme/ekoloska-pridelava/> (april 2024)

Spletna stran EU: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/future-organics_sl

Bavec Franc in sod. 2020. Osnovno usposabljanje za vključene v ukrep ekološko kmetovanje iz Programa razvoja podeželja za obdobje 2014 – 2020 za leto 2020. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Monotro, Regionalni center ekoloških izobraževanj.

https://www.monotro.si/wp-content/uploads/2020/11/Ekolosko_kmetovanje2020_ppt_osnovno.pdf

Vlada Republike Slovenije, Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva do leta 2027 (ANEK)«, December 2021, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.